

Jakub Ondrášek

Hanuš Karlík (1850-1927), Praha 2012, 123 str., v tom 11 fotografických příloh.

Oponentský posudek na bakalářskou práci zpracovanou na Ústavu hospodářských a sociálních dějin FF UK Praha.

Autor ve své práci sleduje dva tématické okruhy – jednak jednotlivé biografické etapy „titulní“ postavy, tj. cukrovarnického odborníka, manažera a posléze předního představitele (nejen) tohoto oboru Hanuše Karlíka, jednak zařazuje životní osudy této bezesporu významné postavy českého hospodářského života konce 19. a první třetiny 20. století do celkového kontextu vývoje cukrovarnického průmyslu u nás.

V tomto smyslu jsou řazeny i jednotlivé kapitoly jeho práce. Celkový vývoj cukrovarnického průmyslu je tak – zcela v souladu s obecně přijímanými periodizačními mezníky – rozčleněn na etapu do propuknutí hospodářské krize v r. 1873 (kap. I.), dále na neobyčejně dynamické období od konce 70. let 19. století do r. 1914 (kap. V.) a posléze je sledován vývoj příslušného potravinářského oboru až do vyvrcholení meziválečné hospodářské konjunktury v závěru 20. let (kap. IX.). Do celkového rámce vývoje cukrovarnictví v Čechách do r. 1873 pak autor začleňuje popis jednotlivých etap Karlíkova života, a sice dobu mládí a rekapitulaci absolvovaného vzdělání (kap. II.), dále první praktické zkušenosti v oboru (kap. III.) a posléze i důležité momenty z osobního života, především manželství a založení vlastní rodiny (kap. IV.). Vývoj cukrovarnického průmyslu v poslední čtvrtině 19. století až do vypuknutí světové války pak tvoří obecně kontextové pozadí pro sledování dalších kariérních postupů H. Karlíka, které byly spjaty především s jeho působením v Nymburce. Během této životní periody se z potravinářského odborníka regionálního významu stal významným představitelem národnostně českého hospodářského života (kap. VI.-VII.). Závěrečné pasáže vlastního textu jsou pak převážně věnovány poválečnému působení H. Karlíka na vrcholných cukrovarnických i hospodářských postech nově vzniklého Československého státu.

V oddílu Závěr autor posuzované bakalářské práce krátce shrnuje získané poznatky, následující stránky pak přinášejí obligátní vědecké doplňky: seznam zkratk a plných citací a také pečlivý a na jednotlivé pododdíly ještě detailněji strukturovaný seznam pramenů a literatury. Dobový kolorit pak vhodně dokresluje více než desítka obrazových (převážně fotografických) příloh.

Bylo již řečeno, že bakalářská práce J. Ondráška má dvě roviny – obecně kontextovou a konkrétně popisnou. V té první vychází z nepřehledného množství předchozích studií

věnovaných rozvoji cukrovarnického průmyslu u nás. Je třeba říci, že v tomto moři prací nejrůznějšího zaměření, kvality a konce konců i rozsahu se autor rozhodně neutopil. Jím podaný výklad je velmi solidně provedeným kompendiem vývoje příslušného oboru, přičemž prokázal schopnost orientovat se v oboru a odlišit skutečnosti podstatné od méně významných či zcela marginálních. Což je výsledek, který by sám o sobě mohl splňovat požadavky na solidní odbornou úroveň bakalářské práce.

Z hlediska bakalářské práce rozhodně nadprůměrná (alespoň dle mých osobních zkušeností) je pak část druhá, věnovaná životním osudům H. Karlíka. Autor neulpěl na pouhém popisu jednotlivých životních peripetií, ale pokouší se na řadě míst o obecnější zhodnocení příslušné osobnosti a vyslovení některých tezí či obecněji platných hypotéz. Velmi svědomitě prošel a využil četné archivní fondy (zejména příslušné materiály v Archivu Národního muzea), ale současně se velmi realisticky vyrovnal i s dobovou literaturou a jejím často nadneseným oslavně-patetickým nekritickým tónem. O autorově pečlivé heuristické práci svědčí téměř 450 poznámek pod čarou, odkazujících na příslušný pramen či zdroj, což je – vzhledem k cca 100 stránkám řádného textu – číslo skutečně úctyhodné.

Protože ale úkolem oponenta není pouze chválit, musím vyslovit i něco kritických připomínek. Je možná trochu škoda, že celkový velmi pozitivní dojem z posuzované práce poněkud sráží některé drobné formální nedostatky. Za všechny mohu uvést, že např. seznam literatury je sice abecedně seřazen, ale podle prvního písmene celé citace, což je nezdůvodnitelný začátek křestního jména příslušného autora (mechanicky provedené počítačové setřídění - ??). Dále: Vzhledem k aktivitám H. Karlíka v předsednictvu Asekuračního spolku cukrovarnického postrádám rovněž alespoň odkaz na práci F. Dudka o této instituci („*Český podíl na vzniku a vývoji...*“ – uznávám ale současně, že jde o malotirážně vydanou a tedy i obtížně vyhledatelnou publikaci). Další drobné připomínky mohu sdělit autorovi při ústní obhajobě. Nicméně jak je patrné, většina mých poznámek – ať zde zmíněných, či na obhajobě ústně tlumočených – je pouze podružného či formálního charakteru. Má kritika tedy nemá charakter nesouhlasných výtek, jde spíše o drobná doporučení, která v žádném případě nezpochybňují vcelku velmi dobrou úroveň a kvalitu posuzované bakalářské práce.

Závěrem svého posudku tak mohu konstatovat, že pan Jakub Ondrášek se svého úkolu – tedy nejen zachytit životní osudy jednoho významného představitele potravinářského průmyslu českých zemí a vlastně i celého národnostně českého „manažerského“ podnikání, ale také zařadit je do širších ekonomických i celkově společenských vývojových souvislostí –

podle mého názoru zhostil (v intencích bakalářské práce) zcela nadprůměrným způsobem. Prokázal schopnost samostatné odborné práce, zpracoval a badatelsky přínosným způsobem využil jak dosavadní literaturu, tak především relevantní archivní prameny a na řadě míst se pokusil i o důkladnější odbornou analýzu získaného materiálu.

Ze všech těchto důvodů bakalářskou práci **Jakuba Ondráška** *Hanuš Karlík (1850-1927)* – po řádném průběhu a splnění všech podmínek příslušného řízení – plně

doporučuji k obhajobě.

Při celkovém ocenění práce se pak zcela jednoznačně přikláním k hodnocení „výborně“ .

V Praze dne 3. září 2012

PhDr. Jan Hájek, CSc.
vědecký pracovník
Historického ústavu AV ČR